

Zielonowo_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Wieleń	WIE
Miejscowość	Zielonowo	WIE_ZIE

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	25. 07. 2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatorki
Czas trwania	00:41:09	Forma i wielkość	Plik Audio
Przeprowadzający	BR	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
058_WIE_ZIE	K	ok. 80		

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Grunfield.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	„Plany.” „Wybudowania.” „Dolina, to jest leśniczówka.” „Trzy domki jak się jedzie na Dwory, w trzech domkach się mówiło, a teraz są dwa, bo się jeden spalił.”
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	„Nie.”
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głazów narzutowych)	„Nie.”
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	„Holendry.”
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	„Nie.”
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„W tysiąc którymś roku była tu prawdopodobnie cholera, a czy to prawda to nie wiem, tak w tej książce pisało (...). Został tylko ksiądz i jakaś starsza pani koło 90 lat. A chowali gdzieś tam jak kiedyś strzelnica była jak się do Nowych Dworów jedzie w las do góry tam, tam. Wioska była wytrzebiona.”
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św.
	„Nie.”

	Katarzyny (Katarzynki)	„Była taka tradycja, że buty stawiali i który pierwszy wyjdzie, ta za mąż wyjdzie.”
2.	św. Marcina/11 listopada	„Nie, to jest za daleko, takie coś nie.”
3.	Adwent	„Nie.”
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	„Nic, Pani, nic. Tu są sami renciści, tu młodzieży nie ma prawie.” Prezenty w bucie: „A to, to tak. Ojciec zawsze mówił jak buty wyczyściłam tak „a teraz może powinnaś dostać z różgą, bo cały rok butów nie czyściłaś, a teraz na Mikołaja wyczyściłaś.”
5.	Wigilia	<i>Potrawy:</i> „To jest tradycja i zawsze jest tak samo, dwanaście potraw. Susz, barszcz, śledź, ziemniaczki do tego, kapusta z grzybkami, ryba, karp.” „Ja w Jędrzejewie kutię jadłam, a tutaj to nie.” <i>Choinka:</i> „Ja nie ubieram, to synowa ubiera tam.” <i>A jak Pani była młoda?</i> „To cukierki, ciastka, orzechy na choinkę.” <i>Do kiedy stała choinka</i> „Do drugiego lutego, do gromnicznej.” <i>Gwiazdor:</i> „Gwiazdor przychodził, różgą bardzo bił, prezenty przynosił też ale była i różga.” <i>Dzielenie się opłatkiem:</i> „Bez tego ani rusz.” <i>Dzielenie się opłatkiem ze zwierzętami:</i> „Tak, synowa do tej pory idzie, ma króliczka, wszystko dostaje, to jest ten sam opłatek. Jak się kupuje to jest duży i mały opłatek, kiedyś było kolorowe, a teraz ten mały dostaje.” <i>Sianko pod obrusem:</i> „Tak, jest wszystko tradycyjnie. Potem królik zje.” <i>Obwiązywanie drzewek siankiem:</i> „Tak, taka tradycja jest.”
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	„Pierwszy to było w domu u nas, ale u nas, u nas. Tak, w rodzinie, a drugie to goście, czy tak jak teraz ja do córki jadę, czy córka przyjeżdża do mnie. Do kościoła, później w gości.”
7.	Sylwester/Nowy Rok	<i>Psoty:</i> „Kiedyś, tak. Kiedyś to na stawie było kupę, a potem lód się

		zawalił i wszystkie furtki poszły do wody. A teraz po prostu zanika.”
8.	Trzech Króli	Kolędnicy.
9.	Kolędnicy	„Jak dzieci były młodsze, to tak, a teraz zagięło.” „Od Trzech Króli zaczynali.”
10.	MB Gromniczej	„Tradycyjnie się idzie z gromnicą do Kościoła na święcenie.” Co się robie ze świecą po powrocie do domu: „To się wszystkie, trzy, cztery kąty w mieszkaniu oooo [okadza]. W każdy kąt i wtedy się ją kładzie.” <i>Kiedy się zapala świece:</i> „Można w trakcie burzy, przy ostatnim odejściu z tego świata. Jak jest dobry, to zapala się świecę i daje się w rękę, ale w czasie burzy też, tak.”
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Brak.
12.	Topienie Marzanny	„Tak jest tutaj ta świetlica, ona jest teraz na dwa miesiące zamknięta bo remont jest, ale tak Noteć niby niedaleko, ale my w stawie tutaj palimy. Topili ją. Młodzież ze szkoły, z świetlicy.”
13.	Środa Popielcowa	<i>Czyszczenie garnków popiołem:</i> „U nas w domu tak, ale ja nie praktykuję tego.” <i>Woreczki z popiołem:</i> „Nie.” „Pani za młodu ja pamiętam jak w Jędrzejowie w szkole nauczyciele z workami poprzyczepianymi chodzili.” „U nas ksiądz popiełem, ale nie w środę, bo ksiądz jest przyjezdny, więc mamy w pierwszą niedzielę po środzie. Ksiądz popiołem sypie.”
14.	Śródpoście	„Nie.”
15.	Niedziela Palmowa	„Tradycyjnie z palmami do kościoła, nie. To się przynosi żeby było w razie czego. Przynosi się i zostawia, ja zasadniczo te baze, nie sztuczne tylko te żywe i one są do drugiego roku. W razie czego to mówią, że dobrze je odkazić, podpalić czy coś. Tradycyjnie w kościele święcenie.”
16.	Triduum Paschalne	„Ścisły post to wiadome, to już jest do teraz.”

		<p><i>Za Boże rany:</i></p> <p>„To jest w piątek, za Boże rany biją barany, ale to mężczyźni witkami. To Wielki Piątek jeszcze u nas w domu, a tutaj już nie.”</p>
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>„Też u nas jest w kościele.”</p> <p><i>Co się wkłada do koszyczka:</i></p> <p>„Jajko, kiełbasę, masło, sól, pieprz, kawałek szyneczki, coś słodkiego, kawałek babeczki i chlebek, tak o.”</p> <p><i>Kto idzie z koszyczkiem:</i></p> <p>„Synowa, bo kiedyś moje dzieci chodziły, a teraz synowa.”</p> <p><i>Śniadanie:</i></p> <p>„Wspólne, rano oczywiście, przed pójściem do kościoła.”</p> <p><i>Dzielenie się jajkiem:</i></p> <p>„Tak, wszystkim. Po kawałeczku jest dzielone.”</p> <p><i>Składanie życzeń:</i></p> <p>„Też, nie tak jak przy opłatku, ale też. Żeby człowiek zdrowy był, żeby doczekać drugich świąt i takie tam rzeczy, o.”</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„Teraz już zaniknęło, bo to za zimno, lanie. Bo tak to się zawsze wodą oblewało.”
19.	Zielone Świątki	Brak.
20.	Boże Ciało	<p>„To tu my jedziemy do Jędrzejewa, bo to jest nasza parafia, tu też jest msza, no ale tego... procesja do czterech ołtarzy to jest w Jędrzejewie.”</p> <p><i>Kto robi ołtarze:</i></p> <p>„To Jędrzejewo, to zależy jak oni sobie układają. Kiedyś Zielonowo też tam trochę, ale teraz już nie. Oni tam na miejscu są, to oni tam sobie robią.”</p> <p><i>Zabieranie gałązek z ołtarzy:</i></p> <p>„Ludzie biorą.”</p> <p><i>Wianki na oktawę:</i></p> <p>„Nie.”</p>
21.	św. Jana	„Takie imprezy są we Wieleniu albo w Trzciance.”
22.	MB Zielnej	<p>„Świecenie ziół, wszystkiego takiego świecenie, w kościele. To zanosimy wszystkie zioła, kwiaty, owoce, warzywa, wszystko.”</p> <p><i>Co się potem z tym robi?</i></p> <p>„Marchew to ja gotuję, owoce się je, a zboże się zostawia w tym bukietu i tak jest.”</p>

23.	MB Siewnej	„To nie ma, ja za młodu jeździłam na odpust do Lubasza.”
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„Nie, nie, raczej nie.”
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	„Tak, nabożeństwa majowe, gorzkie żale, tak, droga krzyżowa się odbywa.”
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	„Jak się kobieta myszy przestraszy, to żeby nie chwycić za ciało, bo potem myszka tu, na twarzy, coś takiego.” <i>Święte obrazki w wózku:</i> „Jest.” <i>Wywód:</i> „Teraz ksiądz da błogosławieństwo, taki wywód przy chrzcie.”
2.	Ślub i wesele	„Polter to jest jak zwykle. Tylko, że teraz robią, bo zawsze tradycja była dzień przed, a teraz robią tydzień przed, żeby odpoczęli.” <i>Kto sprząta?</i> „Jak byłam u znajomej córki na poltrze w nowych Dworach to teraz w ten blaszany pojemnik deski i w ten pojemnik się rzucało, teraz jest unowocześnione wszystko.” <i>Chodzenie pod okna:</i> „Kiedyś tak, a teraz jak czasem tutaj jest na sali.” „Wychodzili z ciastem i połówkę, żeby mężczyzn poczęstować to tak.” <i>Jak kiedyś wyglądały oczepiny:</i> „To starosta i staroscina sadzali na krzesła i później jak mówią, ten czepiec zakładali, no.”
3.	Śmierć i pogrzeb	<i>Puste noce:</i> „Nie, ale ja byłam raz u mojego drugiego dziadka. Goście różaniec odmówili i potem do drugiego pokoju, a tam poczęstunek, ciasto, kawa i całą noc czuwanie.” „Dopóki trumna nie przyszła, to zmarły leżał na piasku.”
4.	Inne zjawiska	Brak.

Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		„Nie.”
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		„Moja teściowa by wiedziała.”
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<i>Krzyż koło kościoła:</i> „To mieszkańcy chyba, jak tu przyszedłem to on już był, więc nie mogę powiedzieć.”
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	„W Licheniu.”
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	„Nie, to jest jedna i to ksiądz zapowiada do Częstochowy.” „Albo do Skrzatusza.”
6.	Lokalne odpusty	„Kiedyś tak, teraz nie. Faktycznie to miało być w Moniki, bo to jest w piątek, i to jest dowód w kościele, bo ksiądz kardynał mówił, że to w maju, a nasz ksiądz przeniósł na sierpień.”
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	„Takie wioskowe to nie, ale miałem my parę razy, To sołtysowa nie mówiła? Kiedyś jeszcze tak, łoj, kiedyś było. Tu ładnie

		<p>defiladowali po tym, z początku, jak ja tu przysłam. Na koniach jechali i siewniki ciągli. A później już coraz mniej gospodarzy i teraz już są gminne.”</p> <p><i>Wieniec:</i></p> <p>„Do kościoła robią wieniec, bo msza jest dziękczynna.”</p>
2.	Dni gminy/wsi	Brak.
3.	Lokalne festyny	Brak.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>„Jak koło gospodyń było to trochę działało, a teraz to już tam...”</p> <p>„W wakacje przyjeżdżają dzieci, to takie coś jest, o zawody siatkarskie sobie młodzież robi.”</p>